

regulacji z lat dziewięćdziesiątych. Warto również zwrócić uwagę na różnorodność w zakresie postanowień formalnoprawnych, formy umów (szczególnie interesujące są umowy zawarte w formie wymiany not), sposobów związania się umową oraz czasu ich obowiązywania. Podstawową formą instytucjonalizacji stosunków kulturalnych między państwami są komisje mieszane, tworzone na podstawie umów i uprawnione do wykonywania ich postanowień.

Dodatkowymi materiałami zamieszczonymi w aneksie, uzupełniającymi materiał źródłowy, są dokumenty dotyczące dyplomacji kulturalnej. List intencyjny Ministrów Spraw Zagranicznych oraz Kultury i Sztuki w sprawie współdziałania na rzecz skoordynowanej promocji kultury polskiej, Statut Centrum Międzynarodowej Współpracy Kulturalnej – „Instytut Adama Mickiewicza” oraz Informacja o reformie polskiej dyplomacji kulturalnej. Przedstawiono też pełny wykaz instytutów polskich oraz zagranicznych ośrodków i instytutów kultury w Polsce.

Publikacja zawiera cenny materiał źródłowy dla urzędników, prawników, działaczy kultury i wszystkich innych osób interesujących się problematyką międzynarodowych stosunków kulturalnych, a szczególnie współpracą kulturalną państw.

Anna Janicka

Piotr P o g o n o w s k i, *Organy postępowania upadłościowego*, Warszawa: Dom Wydawniczy ABC 2001, ss. 360.

Każdą monografię z zakresu szeroko rozumianego postępowania cywilnego należy przyjąć z dużą uwagą. Sama dyscyplina uchodzi bowiem za szczególnie trudną wśród nauk jurystycznych, a co za tym idzie – niewielu autorów w sposób naukowy zajmuje się omawianą problematyką. Dlatego też monografia dr. Piotra Pogonowskiego, adiunkta Katedry Postępowania Cywilnego na Wydziale Prawa KUL, a także Głównego Specjalisty w Izbie Cywilnej Sądu Najwyższego, winna stać przedmiotem zainteresowania tak teoretyków, jak i praktyków prawa.

Recenzowana praca zasługuje na uwagę także dlatego, że dotyczy problematyki, która po II wojnie światowej aż do roku 1989 była w polskiej nauce prawa niemal nieobecna. Jak wiadomo, w gospodarce rozdzielniczo-nakazowej instytucja upadłości w ogóle nie istniała. Po przemianach ustrojowych z przełomu lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych okazało się nagle, że wiele przedsiębiorstw nie ma racji bytu w gospodarce wolnorynkowej. Pojawiła się konieczność sięgnięcia do Rozporządzenia Prezydenta RP z dnia 24 października 1934 r. – Prawo upadłościowe. Nie może nas zatem dziwić fakt, że P. Pogonowski odwołuje się w szerokim zakresie do prac polskich autorów z okresu dwudziestolecia międzywojennego. Omawiana praca jest niejako kontynuacją dzieła znakomitych procesualistów z okresu II Rzeczypospolitej.

Autor poddaje analizie postępowanie upadłościowe pod kątem jego funkcji i struktury badanej z punktu widzenia podmiotów postępowania. Celem obszernej monografii jest przedstawienie statyki postępowania upadłościowego przez ukazanie pozycji prawnej jego organów. Główną tezę zawartą w pracy jest stwierdzenie, że obowiązująca regulacja statusu prawnego organów postępowania upadłościowego odpowiada zasadniczo potrzebom obrotu prawnego, a także przyjęcie określonego katalogu organów postępowania, dokonanie ich podziału oraz charakterystyki prawnej.

Praca składa się z czternastu rozdziałów. Po umieszczonych w rozdziale pierwszym uwagach wstępnych, drugi z nich omawia charakterystykę ogólną postępowania upadłościowego oraz przedstawia klasyfikację organów postępowania. Na uwagę zasługuje zastosowanie, często pomijanej przez cywilistów, metody historyczno-prawnej. Dokonany podział to *novum* na gruncie prawa upadłościowego i stanowi ogromną zaletę recenzowanej monografii. Następnie Autor omawia poszczególne organy postępowania, przedstawiając kolejno: sąd upadłościowy (rozdział III), sędziego komisarza (rozdział IV), syndyka masy upadłościowej (rozdział V), zastępcę syndyka (rozdział VI), zarządcę odrębnego majątku upadłego (rozdział VII), zastępcę zarządcy odrębnego majątku upadłego (rozdział VIII), zgromadzenie wierzycieli w postępowaniu upadłościowym (rozdział IX), radę wierzycieli w postępowaniu upadłościowym (rozdział X), komornika i notariusza w postępowaniu upadłościowym (rozdział XI). W celu szerszego zobrazowania problemów wiążących się z omawianą problematyką Autor sięgnął do rozwiązań przyjętych w prawie upadłościowym wybranych państw europejskich, w ustawodawstwie Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej oraz postanowień prawa międzynarodowego (rozdział XII). Przedostatni rozdział poświęcony został analizie projektu prawa upadłościowego, który wejdzie w życie 1 października 2003 r. Całość zamyka zwięzłe podsumowanie, streszczenie w języku angielskim i niemieckim oraz bogata bibliografia, licząca ponad 300 pozycji.

Autor po dogłębnym przeanalizowaniu problematyki doszedł do wniosków, które winny zasługiwać na uwagę. I tak jego zdaniem nie budzi większych wątpliwości status – i to zarówno w rozporządzeniu z 1934 r. jak i nowym prawie upadłościowym i naprawczym – pozycja sądu i sędziego komisarza. Autor postuluje wyraźne określenie syndyka jako organu sądowego, jak i dążenie do stanu, zgodnie z którym syndykami byłyby zasadniczo osoby z wykształceniem prawniczym. Zdaniem Autora szerszego i bardziej precyzyjnego uregulowania wymaga pozycja prawna organów wspomagających syndyka w zarządzaniu masą upadłościową. Opierając się na doświadczeniach przedwojennych, a także bieżących, występujących m.in. w Niemczech, Autor dochodzi do konkluzji, zgodnie z którą nie wydaje się celowe na gruncie polskim rozszerzenie uprawnień organów wierzycieli. W pracy postawiony został także postulat zrezygnowania z udziału notariusza w postępowaniu upadłościowym oraz ograniczenia zakresu czynności komornika. Warto zauważyć, że wiele sugestii Autora pokryło się z rozwiązaniami przyjętymi w nowym prawie upadłościowym i naprawczym.

Reasumując, należy podkreślić duże znaczenie recenzowanej monografii. Z uwagi na odniesienia do nowego prawa upadłościowego, jak i charakter rozważań omawiana

książka pozostaje aktualna, stanowiąc znaczącą pozycję wśród monografii z zakresu prawa upadłościowego. Tematyka będąca przedmiotem książki jest gwarancją, że znajdzie się ona nie tylko w obiegu naukowym, ale także spotka się z uwagą praktyków, w szczególności zaś osób zasiadających w organach postępowania upadłościowego.

Grzegorz Jędrejek
Katedra Prawa Rzymskiego KUL

Grzegorz Jędrejek, Piotr Pogonowski, *Działalność gospodarcza małżonków*, Warszawa: Wydawnictwo Prawnicze Lexis Nexis 2002, ss. 284.

W 1989 r. w Polsce nastąpiły wielkie zmiany nie tylko w sferze politycznej, ale i gospodarczej. Polska gospodarka z dominującym udziałem własności państwowej stała się gospodarką wolnorynkową. Fundamentem takiej gospodarki są w państwach Europy Zachodniej rodzinne zakłady produkcyjne, które przechodzą z jednego pokolenia na następne. Zmiany, jakie dokonały się w Polsce, doprowadziły do powstania wielu tysięcy przedsiębiorstw, z których znaczna część ma charakter rodzinny.

Okazało się, że obowiązujący w prawie polskim jako ustawy ustroj wspólności dorobku nie jest dostosowany do potrzeb gospodarki wolnorynkowej. Powstały na tym tle liczne wątpliwości w orzecznictwie Sądu Najwyższego, jak i decyzjach organów administracyjnych zajmujących się działalnością gospodarczą. Pomijając aspekt jurydyczny, należy zasygnalizować, że istniejące wątpliwości w wykładni prawa czy też jego nieznanomość przez małżonków prowadzących działalność gospodarczą często prowadziły do wielu tragedii osobistych.

Recenzowana książka jest bardzo potrzebna, wypełnia bowiem dotkliwą lukę w piśmiennictwie prawniczym. Wychodzi ona naprzeciw nie tylko osobom zajmującym się obsługą prawną, jak adwokaci, radcowie prawni czy też doradcy podatkowi, ale przede wszystkim osobom, które pozostając w związku małżeńskim prowadzą działalność gospodarczą.

Cała praca składa się z dwunastu rozdziałów, które omawiają następujące zagadnienia: 1. Pojęcie i formy prowadzenia działalności gospodarczej (s. 15-42); 2. Przynależność praw majątkowych do majątków małżonków prowadzących działalność gospodarczą (s. 43-85); 3. Odpowiedzialność majątkowa małżonków prowadzących działalność gospodarczą (s. 86-105); 4. Zarząd majątkiem wspólnym małżonków a prowadzenie przez nich działalności gospodarczej (s. 106-118); 5. Ustanie małżeńskiej wspólności majątkowej a prowadzenie przez małżonków działalności gospodarczej (s. 119-142); 6. Projekt zmian kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, przygo-